

JAKUB PODSTĘPNY

Tekst przewodni: Rdz 27,36.

Zakres studium: Rdz 25-30; 11,1-9.

Część I: Przegląd

Wprowadzenie: Jakub zajął miejsce Izaaka jako kolejne ogniwo w genealogicznym łańcuchu wiodącym do mesjańskiego Potomka. Podczas gdy jego poprzednicy - Abraham i Izaak - dali początek dwóm rodom, z których tylko jeden zachował linię przymierza, Jakub jest pierwszym patriarchą, który stworzył jedną linię przymierza złożoną z dwunastu plemion izraelskich.

Życie Jakuba było pełne walki i problemów. W tej części prześledzimy zmagania Jakuba od narodzin po ucieczkę do Mezopotamii. Usposobienie i przeznaczenie Jakuba zaznaczyły się, kiedy jeszcze był w łonie matki, gdzie walczył z bratem o pierwszeństwo. Jakub urodził się trzymając za piętę swojego brata bliźniaka. Kiedy dorósł, zwiódł brata oferując mu miskę soczewicy za pierworództwo. Potem oszukał także ojca wyłudając błogosławieństwo przeznaczone dla pierworodnego. Wskutek tego Jakub musiał uciec do swojego wuja w Padan Aram, aby uniknąć zemsty brata. Na wygnaniu Jakub został oszukany przez wuja, tak iż musiał pracować dla niego przez wiele lat. Z drugiej strony, Bóg był z Jakubem i kierował jego życiem. Bóg ukazał się mu we śnie i dodał mu odwagi w trudnej sytuacji. Jakub miał się stać ojcem dwunastu patriarchów, protoplastów starotestamentowego ludu Bożego.

Część II: Komentarz

Odmiennie bliźnięta. Przeciwnieństwo dwóch braci - Jakuba i Ezawa - było oczywiste od początku i wskazywało przeznaczenie każdego z nich. Pierwszy syn, Ezaw, został opisany z wyglądu, jako rudy i włochaty. Drugi syn, Jakub, został opisany po zachowaniu: trzymał brata za piętę (*'aqeb*), stąd jego imię *Ja'aqob* (Jakub), wskazujące na przyszłe zajęcie miejsca jego brata (Rdz 27,36). Później, kiedy Ezaw zrozumiał, że Jakub wykrał mu błogosławieństwo przeznaczone dla pierworodnego syna, użył gry słów nawiązujące do imienia Jakuba (*ya'aqob*), by przedstawić skargę na to, że Jakub po raz drugi „uchwycił go za piętę” (Rdz 27,36). Atak na piętę oznacza także zwiedzenie i fatalną agresję (Rdz 3,15; 49,17). Tak więc imiona braci zawierały proroctwa, które zapowiadało ich przeznaczenie.

Przeciwnieństwo dzielące dwóch braci natychmiast wypełniało się w ich postępowaniu i wyborach. Jak Ismael (Rdz 21,20), Ezaw był biegłym myśliwym, miłującym wyprawy na pustkowia, natomiast Jakub był człowiekiem spokojnym i łagodnym, domatorem. Ezaw był ulubionym synem ojca, podczas gdy Jakub stał się oczkiem w głowie matki (Rdz 25,28). Duchowa, wrażliwa natura Jakuba była przeciwnieństwem twardej, „cielesnej” natury Ezawa. Hebrajskie słowo *tam* (przetłumaczone jako „spokojny”), opisujące Jakuba, jest tym samym słowem, jakie zostało użyte w opisie Hioba (Hi 8,20) i Noego (Rdz 6,9). Podobnie czasownik *jaszab* (przetłumaczony jako „mieszkający”), dosłownie oznaczający „siedzący”, sugeruje ciche, rozważne usposobienie Jakuba (por. Ps 84,4; 91,1). Informacja dotycząc charakterów braci zapowiada incydent z soczewicą, który miał wyraźnie ukazać priorytety każdego z braci (Rdz 25,29-31). Jakubowi zależało na duchowym znaczeniu pierworództwa i dlatego tak bardzo pragnął je pozyskać. Ezaw, w przeciwnieństwie do Jakuba, nawet nie myślał o tym wszystkim, co wykraczało poza doraźne zainteresowania, a już najmniej o tym, co będzie po jego śmierci. Inaczej niż żyjący chwilą Ezaw, Jakub rozmyślał o przyszłości, i to w duchowych kategoriach, choć popełnił błąd, usiłując zapewnić sobie pierworództwo przy pomocy materialnych środków. Jak na ironię, Jakub miał dość wiary, by „widzieć” duchowe wartości i przyszłe korzyści wynikające z pierworództwa, ale nie miał dość wiary, by ufać Bogu, iż mu to pierworództwo zapewni (por. Rdz 27,41-45). Przed ustanowieniem kapłaństwa pierworództwo „obejmuje nie tylko dziedziczenie ziemskich dóbr, ale także duchowe pierwszeństwo. Ten, kto je ma, będzie kapłanem swego rodu” (Ellen G. White, *Wybrańcy Boga*, wyd. 2, Warszawa 2018, s. 122-123). Prośba Ezawa (Rdz 25,30) sugeruje, że nie zwracał uwagi na duchowe znaczenie pierworództwa. Liczyło się dla niego jedynie zaspokojenie doraźnych pragnień. Tak więc wzgardził swoim pierworództwem, bezmyślnie oddając je Jakubowi (Rdz 25,32.34; por. Hbr 12,16-17).

Betel i Babel. Wyrażenie „brama do nieba”, występujące tylko w tym jednym przypadku (Rdz 28,17) w całej hebrajskiej części *Biblii*, nawiązuje do nazwy „Bab-El” („brama Boga”), a zatem daremnej próby mieszkańców Babel dotarcia do „bramy do nieba”. Wyrażenie „brama do nieba” jest paralelne do wyrażenia „dom Boży”, które odnosi się do „tego miejsca”, które jest „kamieniem” (Rdz 28,18-19). To miejsce zaś jest ziemskim

miejszem oparcia „drabiny” (Rdz 28,12) ze snu Jakuba. Tak więc, jako niebiański odpowiednik ziemskiego „domu Bożego”, „brama do nieba” wskazuje niebiański przybytek czyli świątynię w niebie.

Lekcją Betel jest to, że istnieje łączność między Niebem a Ziemią, a łącznikiem jest drabina, którą ujrzał Jakub, symbolizująca samego Boga. Tak więc Jakub wziął kamień, na którym złożył głowę, a zatem skojarzony z jego niezwykłym snem, i czyni z niego „pomnik”. Hebrajskie słowo przetłumaczone jako „pomnik”, *matseba*, „stojący”, co odnosi się do „stojącego” kamienia, jest echem słów *mutsab* i *nitsab*, które oznaczają odpowiednio „stojącą” drabinę i „stojącego” Boga. Jakub namaścił kamień, by poświęcić go jako pomnik mający zawierać duchową lekcję. Ten kamień przypomina naukę płynącą z drabiny Jakuba - więź między Niebem i Ziemią. W przeciwieństwie do nazwy Babel, które przypomina daremną próbę ludzi, którzy nigdy nie dotarli do drzwi Boga, Betel potwierdza, że jesteśmy w „domu Bożym”. Mieszkańcy Babel przejawiali ambicję dotarcia do miejsca zamieszkania Boga po to, by zająć Jego miejsce. Nauką Betel jest to, że przystęp do Boga może być osiągnięty jedynie jako dar samego Boga - przez Jego łaskę i inkarnację, „drabinę” Jezusa Chrystusa (J 1,51).

Religia Jakuba. Na tym kamieniu, na którym opierała się drabina (Rdz 28,22), Jakub odnalazł swoją religię. Jakub utożsamiał ten kamień z „domem Bożym” (Rdz 28,22). Kamień ten oznaczał pewność więzi między Niebem i Ziemią (Rdz 28,12). Jakub postanowił stworzyć miejsce nabożeństwa, świątynię wyrażającą tę prawdę. Jego ślubowanie było odpowiedzią na Bożą ochronę i umożliwienie mu powrotu do Ziemi Obiecanej. Jakub postanowił także oddawać dziesięcinę w odpowiedzi na Boży dar chleba i odzienia. Religia Jakuba, część oddawana przez niego Bogu i jego wierność są zatem opisane jako reakcja na przejaw Bożej łaskawości, a nie środek mający służyć pozyskaniu Bożej przychylności. Ponieważ Bóg jest Bogiem Jakuba, zstępującym z Nieba i nawiązującym więź z Ziemią, Jakub odpowiada oddaniem Mu czci. Ponieważ Bóg jest Bogiem troskliwym i troszczącym się o Jakuba i jego potrzeby, a przy tym źródłem wszystkiego, co Jakub posiada (Rdz 28,22), Jakub obiecuje oddawać Mu dziesięcinę. Tekst biblijny nie wskazuje, że Jakub wypełnił swoje ślubowanie co do świątyni i dziesięciny. Jedynie Boża część umowy jest opisana w *Księdze Rodzaju*. Jakub wyraża uznanie dla tej Bożej strony, kiedy nawiązuje do swojego doświadczenia Bożej ochrony (Rdz 35,3; por. Rdz 46,3-4). Późniejsze zbudowanie przez Izraelitów świątyni, znaku czci dla Boga Niebios, oraz instytucjonalizacja dziesięciny, znaku uznania dla Boga na Ziemi, sugerują, że Jakub także wypełnił to, co ślubował.

Błogosławieństwo Jakuba. Kiedy Jakub zaproponował układ, w którym wszystkie cętkowane, łacie i czarne jagnięta i koźlęta w stadach (Rdz 30,32) miały być jego zapłatą za pracę, Laban zgodził się bez wahania (Rdz 30,34). Wtedy Jakub zastosował sprytną sztuczkę, używając do tego prętów z drzewa migdałowca i leszczyny (Rdz 30,37). Nie były to żadne czary. Wiadomo, że drzewa te zawierają pewne substancje chemiczne o walorach zdrowotnych. Ponieważ zwierzęta o mieszanym umaszczeniu są zazwyczaj silniejsze niż inne, wybierając silniejsze (Rdz 30,41), stosownie do wizji danej mu przez Boga, Jakub był w stanie wyhodować stada złożone głównie ze zwierząt o maści mieszanej i czarnej. Może się wydawać, że metoda użyta przez Jakuba trąci czarami, ale tekst biblijny zapewnia nas, że Jakub działał kierowany przez Boga (Rdz 31,11-12). Ponadto badania naukowe wskazują, że metoda Jakuba była zgodna z zasadami genetyki. Dzięki tej metodzie Jakub „wzbogacił się ogromnie” (Rdz 30,43). To wyrażenie przywodzi na myśl oszacowanie przez Jakuba bogactwa Labana (Rdz 30,30). Powiązanie tych dwóch oszacowań - bogactwa Jakuba i bogactwa Labana - sugeruje, że Jakub stał się bogatszy niż Laban, prawdopodobnie kosztem tego drugiego, choć oczywiście dzięki Bożemu błogosławieństwu (Rdz 30,27).

Część III: Zastosowanie

Odmienne bliźnięta. Dwie umysłowości są ukazane w przeciwieństwie między Jakubem i Ezawem. Omówcie dwie psychologiczne sylwetki i dwa sposoby życia symbolizowane przez te wybitne biblijne postacie. Dlaczego ludzie reprezentowani przez Jakuba są bliscy sercu Boga? Czy wszystkie upodobania Ezawa (dobre jedzenie, rekreacja, siła, miłość ojcowska) są mniej cenne niż wartości wyznawane przez Jakuba (refleksyjność, łagodność, miłość matczyna)?

Betel i Babel. Przeczytaj Rdz 11,1-9 i Rdz 28,10-22. Porównaj dwa sposoby podchodzenia do Boga. Czym różni się Betel, „dom Boży”, który oznacza przebywanie w domu Boga, od Babelu, „bramy do Boga”, sugerującego, że jesteśmy przed bramą do Boga? Gdzie umieściłbyś współczesną cywilizację i dlaczego?

Religia Jakuba. Jaka motywacja przyświeca ci w oddawaniu dziesięciny? Dlaczego przestrzegasz Bożych przykazań? Jak kojarzysz posłuszeństwo wobec Boga z więzią z Nim? Wyobraź sobie, że straciłeś pracę z powodu świętowania soboty. Czy nadal będziesz oddawał dziesięcinę?